

Martin Schenholm och Bjällbrunna

Ett utdrag ur boken "Hästar och Östgötar" skriven av Walter Elgeskog. (ISBN 91-7260-980-X)

Martin Schenholm och Bjällbrunna

Martin Schenholm (1900-1977) var länge en av de stora svenska ardenner-uppfödarna. Sedan ardenneraveln upphört, grundade han en halvblodsuppfödning, som ställt honom i blickpunkten bland uppfödarna av denna ras, se sid 289.

Bjällbrunna i Styrestad i utkanten av det växande Norrköping hade länge tillhört Martins mödernesläkt. Han älskade gården varmt och kände sig i hög grad bunden vid den. Jag upplevde detta starkt i samtal med Martin inför försäljningen av Bjällbrunna. Farfadern, C.O. Schenholm född 1830 var hantverkerson från Norrköping, skaffade sig lantbruksutbildning och hade plats som lantbruksbefäl på många gårdar, som Ås i Örtomta, Åkerby i Gårdeby och Viby i Ö. Ryd. År 1895 blev han kronoarrendator på Köpetorp i Linköping. Köpetorp övertogs av sonen Ivar, som var aktiv hästuppfödare. Martins far, Erik Schenholm flyttade 1894 i samband med sitt äktenskap till Bjällbrunna. Erik Schenholm hade till och från premierade ardennerston. Åren 1913-15 utannonserade han hingsten Frick till tjänstgöring. Denne var inte premierad.

Martin Schenholms hästintresse

Det var bara så, att Martins värld alltifrån tidiga barndomsår rörde hästar. Det berättas, att då han vid veckosluten kom hem från Söderköping, där han gick i skola, besökte han först stallet. Från Söderköpingstiden berättas, att han och skolkamraten Rut Leijon-Brenner för ridning fått låna hästar tillhörande renhållningsverket med påföljden, att dessa gick med ungdomarna på ryggen in i varje port - efter gammal vana. Långt in i ålderdomen fortsatte han att rida.

I en tidningsartikel från 1942 har Martin berättat, hur han av en händelse vid ett besök 1925 i sin fästmös hem i Medevi kom att läsa en annons om ett treårigt ungsto i Nerike, som utbjöds till försäljning. Han reste dit, köpte stoet men också på samma gård den ettåriga Carna, som blev Bjällbrunnas första stamsto. År 1929 övertog Martin Bjällbrunna. Många stoinköp följde. Åtskilliga inköpta ston gallrades ut - ibland tidigt men vanligtvis sedan de lämnat avkomma, som stannade på gården.

Martin Schenholm som hingstuppfödare

Martin Schenholm hade stor förmåga att bedöma, vilka förutsättningar ett hingstförl hade att bli hingst. Han hade ändå som princip att två gånger besiktiga ett hingstförl, innan han gjorde inköp. Schenholm var skicklig att

trimma unghingstarna veckorna före premieringen. Han såg till, att de vid tillfället hade rätt hull. Han var själv en duktig hanterare av hästar. De lydde honom direkt. I början av 1950-talet var Ingvar Sundin, f 1929 i Stigtomta stallförman på Bjälbrunna. Han var redan då en säker skötare och fostrare av hästar, något som han senare skulle få visa på många platser, som tex Torne och Simonstorp. Sedan han lämnat Bjälbrunna återkom han många år till hingstpremieringarna och visade Bjälbrunnas hingstar.

Martin Schenholm hade problem med att sälja sina hingstar. Inte sällan blev hingstar osålda. Alltför många (åtskilliga av hög klass) kom att gå på export. Svårigheten torde inte främst berott på att Martin Schenholm höll för höga priser eller var ovillig taga byteshingstar. Däremot har det sagts, att han vid ett eventuellt köp ville dirigera valet av hingst bland de till salu utbudna, vilket kunde förtryta vissa kunder.

Bjälbrunna

Det har förvånat många, att Martin Schenholm som aktiv ryttare inte tidigare bedrivit varmlodsavel, särskilt som han på 1940-talet var hingsthållare åt Strömsholm. Men ardenneraveln upptog honom länge helt. Visserligen hade han 1955 eller möjligen något senare i samband med ett besök på Öland vid en dotters konfirmation köpt vad som sedan blev Gina 7469 f 1955 e Gordon u Mariana 3704 (stostam 14). Men det dröjde till 1965, innan Gina lämnade sitt första föl. Ett par år dessförinnan hade Martin från Skåne köpt tre ungston, som jämte Gina blev stommen i hans stuteri. Nära nog samtidigt hade han börjat göra stoinköp i Tyskland. Han hade där goda kontakter, eftersom han exporterat många ardennerhingstar dit. Importerna från Tyskland fortsatte under hela 1960-talet.

Från 1970-talet kom sonen Hubert och dennes hustru Wiveca att först biträda och sedan övertaga varmlodsaveln på Bjälbrunna, vilken de senaste åren blivit mindre inriktad på traditionell avel och mera på åstadkommandet av prestationshästar. I början kom Martin Schenholm att använda statshingstarna Nepal och Utrillo i sin avel men han har också liksom under ardenner-tiden sänt ston till hingstar utanför länet, som tex Brabant och Jovial. En förhållandevis stor försäljning av fölston har ägt rum. Detta har medfört, att inga stostammar kommit att dominera på Bjälbrunna. Bjälbrunnas ston redovisas närmare i kommentaren och flera återfinnes också i förteckningen över diplomston.

Cordon Bleu

Det blev en glädjedag för varmlblodsaveln i Östergötland, då Martin Schenholm 1970 fick treårige Nepalsonen Cordon Bleu 461 u ovannämnda Gina 7469 godkänd. Vi som var publik den gången var förtjusta i den vackra hingsten, som förenade elegans med en viss tyngd. Cordon Bleu har hitintills tjänstgjort på Bjälbrunna. År 1978 var han utstationerad till Jönköpings län. Trots ett visst ogynnsamt avelsläge (son till Nepal) har han kunnat infria förväntningarna och lämnat många diplomstom (varom mera nedan) samt hingstarna Portwein 511, Duell 524 och Adept 540. Av dessa är Portwein undan importstoet Ante Portas 8229 den exteriört främste. Under sin tjänstgöring på Bjälbrunna har denne på grund av inavelrisker kommit i skymundan. Han såldes 1979 till Tyskland.

Inavelsproblemet var länge aktuellt för Martin Schenholm. Han sökte i Sverige efter en lämplig hingst, men fann ingen han var nöjd med. Han köpte från Jönköpings län en unghingst ett år gammal, som blev Carat 542 f 1973 e Jovial undan den fruktsamma Cortina 6520 e Corso-Nero från en skånsk generationsstam, vars första stambokförda sto var Senta 1041 e Lorius. Carat är en betydande hingst. Han tjänstgjorde åren 1976-77 på Bjälbrunna men såldes därefter till Jönköpings län. Vid denna tid hade man

på gång ett par från Tyskland köpta hingstämnen. Den ene av dessa hingstar Legat 598, f 1975 e Der Löwe xx blev 1979 godkänd och har sedan dess tjänstgjort på Bjälbrunna. Hingstens mor hade i Tyskland tidigare lämnat godkänd hingst.

En påtaglig framgång vann Bjälbrunna 1981, då vid rikskvalitetstävlan två söner till Cordon Bleu ägda av Bjälbrunna placerades som nr 1 och nr 4. Segraren hette Opus One undan Ouverina 7198.